

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

105 Sp[irit]ualia negligentiu[m] (Liederlich narren) Nole. No[n] vti gratijs
habitis: nondum esse paratum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Spiritualia negligentium

Veria. iij. post Iudica. xix. Martij.
Stultorum infinitus est numerus. Eccles. j. Evangelium.

Quartaquinta turba stultorum est: operari non curantium (hieders
lich narrē) in spiritualibus/spiritualia negligentium. Antebac de ipsorum
dentibus et circa temporalia negligentibus turbam habuistis: hec nostra est
de salute anime et spiritualibus: quibus titulus in vulgari de non profici-
uerantibus in bonis operibus sonare videatur: et sic etiam Philomusus intellexit:
materia tamen videtur esse de facientibus bona opera/sive incipientibus. Tuncque sit
fatui de hac turba sunt qui negligentibus sunt de spiritualibus operibus/de futuris
nihil cogitantes et. putantes nondum tempus adesse opportunum operandi/neque tam
responsum: nescientes quod tempus eorum spiritus paratum esse debeat: ut in euangelio
Nescimus enim qua hora dominus domus venturus sit et. Possunt ergo dis-
nosci duabz nolis.

Prima nola est: non uti donis aut gratijs habitis. Sile est regnum ce-
lorum homini qui peregre proficiscens/vocauit seruos et tradidit illis bona sua: vni
dedit quinqz talenta et. Dic cursorie vsqz ibi/stridor dentium. Martij. xv
Audite serui domini/audite et discite bene negociari: ne ut inutilis seruus
prijamini in tenebras exteriores. Talenta vobis commissa cognoscite et cum
eis lucemini. Talenta eris/auri/argenti/ferri et plumbi commissa vobis sunt:
bona nature/gracie/scie/potentie et opulencie. Reperiuntur ei in scripturis quinqz ta-
lentorum genera. scilicet auri et argenti/ferri/eris: et de istis habet. j. Paral. vii. Itz
plumbi: de quo Zach. v. et fecant quinqz genera bonorum/que deus dat homini.

1 Talentum eris fecit bona nature: quia es non putrescit/sic et bona natu-
re: nam per peccatum non perdunt. Talentum auri quod est preciosissimum/bona gratie
et fecit: quod datur ad bene operandum. j. Cor. xv. Abundantius omnibus laborant: non
ego/sed gratia dei mecum. Talentum argenti fecit bonum scie: quod datur homini
ad docendum. Ps. Eloquia domini eloquia casta et. Talentum ferri quod domat
omnia metallat: fecit donum potentie: quod datur homini ad se defendendum. Ps.
Reges eos in regna ferrea. Plumbi talentum quod omnibus vilius est/fecit donum
opulencie vel temporalis abundantie. Vni igitur aliqui deo dedit ista quinqz talen-
ta/et alia quinqz lucratur et bene vitat. Sic beatus Gregorius et alij tales. Vni duo. scilicet
bona nature et gratie/vel aliud quod datur: et sicut bene vitat. Alij vero vnum solum. scilicet
bona nature/sive intelligentia/sive operantem: et illud frequenter ponit sub
terra: quoniam scilicet bonum nature quod habet homo/totum applicat ad terrena. Vni sicut
Gregorius. Talentum sub terra abscondere est acceptum ingenium in terrenis acti-
bus implicare et non in lucro spirituali accipere. Sed ait: Ego nullum talen-
tum habeo: nihil habeo. et cum seruo dicit deo: metis vbi non seminasti: con-
gregas vbi non sparsisti. Rideo in primis cum Chrysostomo quod vix non dicit: im-
mo metiris. Serue medax quomodo metis vbi non seminasti: Quis ei hominibus
est vel gentilibus vel iudeorum/que non sufficienter spiritualibus sensibus adornauit:
cui non dedit sciam boni et mali: cui non dedit posse fugere malum et app

bendere bonū si vult: Sicut enim nullus est hō cui sit min⁹ aliq⁹ mēbro S
 rum corpis ad vsum corpālē: sic nō est aliq⁹ cui sit minus sensus et po
 tētia ad intelligētiā boni et mali et ad oē opus bonū faciēdū q⁹cuq⁹
 voluerit. Nec Chrys. vbi vult apte dicere q⁹ de⁹ nulli hōi deficit in pce
 dēdo sibi sciā necessariā ad salutē: si hō bñ vta⁹ grā a deo pcessa/ et nō
 ponat obicem p pccm. Nec Holkot Sap. viij. Utere q̄ parvulo lumie
 et lucerna bñ/ et maius accipies. Rūdeo scdo. Esto s; nō pcesso/ q⁹ nullā
 grām habeas/ nullū donū: tūc scias te magnū donū hē. Nullā cū gra
 tiā hē/ magna grā est: vt ait Aug. Qd ego intelligo de q̄busdā gratijs
 gratis datis. s. eloq̄ntia/ diuitijs/ fortunā rē. nō de oib. Si q̄ nihil
 habes: cū hoc talēto etiā ntere aliq⁹ lucrari. Et ad quid valz nihil: ad
 oculos: iuxta vulgatū puerbū (Nūc ist in die augē quor) Lucrare hoc
 talēto humilitatē: nūmiz ex h̄ humiliat hō si cognoscit se p̄sus miser
 et gratijs vacuū (gnadē lof) Hoc pone in oculos/ et cognosce h̄ nihil: et
 seq̄t grādē lucz humilitatis. Humilitas ē qua q̄sq⁹ verissima sui cor
 gntōe sibi p̄i vilescit: lucz magnū/ p q̄ dñs te saluabit. Pro nihilo sal
 uos facies eos: ait Ps. Quilibet q̄ iuxta suā vocatōem et talentū diliz
 gēter operet: nō em curat de⁹ q̄ntū sibi missum sit/ sed quō q̄s eius vta
 tur: si in paruo fueris fidelis/ sufficiet tibi: opare fidē. Laue soluz ne
 sis arbor sterilis nō frēt fructū/ al̄s pēnā nō euades: excideris em/ et in
 ignem gehenne cū seruo euāgelico (de quo dictū est) pculdubio mittes
 ris. Mat. iij. et. vij. Laue ne sis de numero hoz salicū/ inter q̄s diabo
 lus req̄seit: de q̄b Job. xl. Circūdāt cum salices torrētis. Ipi sunt in
 fructuosi hoies instar salicū circa torrētis voluptatū habitātū/ in q̄b
 diabol⁹ (vt dictū est) q̄scit. Laue ne sis de numero hoz/ q̄b Adonise
 dech amputauit man⁹ et pedes: vt legit̄ Judi. j. Sic Adonise dech dia
 bol⁹ est: interpretat em dñs fulgurāz: et ipe vt fulgor de celo cecidit: et se
 multis amputat man⁹ et pedes affectuū et actuū/ vt nihil eis facere libe
 at. Tu aut nō sis imprudētior formica/ locusta/ lepusculo et stellionezē.
 vt in spe. Brandt. Opere dū dies est: ne differas vsq⁹ ad noctem qua
 negociari nō licebit. Talis em est mos q̄rundā nūdinaz: vt nō nisi q̄
 diu cādela q̄dam accēsa arserit durēt. Et in ch̄iana illa nostra negoz
 ciatōe eadem est lex: vt q̄ditū durat lumē vite/ et nō ampli⁹ be nūdine
 durēt. Pons est (vt veri audisti) q̄ retrahit nocte (em salbruck) ergo si
 vis intrare/ curre: sic em clamāt in crepusculo iamtores ciuitatis.
 Secūda nola est: nō esse paratū (noch nit bereit) Itēz sile ē regnuz
 celoz. decē xgi. et. Dic Mat. xxv. vsq⁹ ibi: Vigilate q̄ et orate/ qz nesci
 tis. Audite v̄gines/ et o aie fideles q̄ adolescētule oēs estis: qz nunq⁹ se
 nescitis sicut corpa: et estis despōsate vni viro Lb̄o dño: audite vt si
 tis prudētes et sp̄ parate: qz nescitis diē neq⁹ horā qū vētur⁹ sit. Tales
 sitis sp̄/ vt eo veniēte dicere possitis ex snia: Paratus sum/ et nō suz tur
 bar⁹: et Paratū ē cor meū de⁹: paratū ē cor meū. Estote parati et tenez
 Nn

Spiritualia negligentium

re oleū in vasis vestris/ne vacuis porta claudat: et dicat illud horredū:
Nescio vos. Et q̄le oleū inq̄s habebim⁹? audite sorores. Oleū claritas
tis et prudētie in aspectu: oleū castitatis et p̄tinētie in affectu: oleū cha-
ritatis et amicitie in affectu. Estote ḡ prudētes et vigilate in ōmib⁹:
estote prudētes: sitis circūspecte in v̄bis et factis: p̄cedāt oculi gressus
v̄ros. Utinā saperēt et intelligerēt ac nouissima p̄uderent: clamat scri-
ptura. Nec prudētia oleū est claritatis: q̄ clarificat intellectū practicū.
Si q̄s inter aq̄s merisus p̄us in ore oleū acceptū in aquā miserit: cla-
riora facit oīa q̄ in fundo aq̄ p̄tinent. Sic q̄n hō prudēter se regit et ver-
bo et facto: apparēt sibi picula q̄ latēt in mūdo: et videt multa picula q̄
p̄us nō videbat: et cauet ab eis. Habes ecce p̄mū oleū claritatis et pru-
dētie: et h̄ teneas in lāpade siue vase capitis in p̄te intellectiua. Acci-
pe oleū puritatis et p̄tinētie in effectu: h̄ est oleū papaueris. Oleū papa-
ueris inducit somnū: et valz p̄tra calida apostemata. Et puritas inēt
s. castitas et p̄tinētia inducit somnū in aīa. s. q̄erē virtutū: et valz p̄tra ca-
lidas inflatōes voluptatis. Et sic iste q̄ dormit cessat ab opib⁹ exteri-
orib⁹: sic p̄ castitate et p̄tinētia cessant insulz p̄tra alias virtutes. Un̄ Hie-
ro. in epla: Quacūq̄ virtute polleas/q̄buscūq̄ opib⁹ niteas: si cigulo ca-
stitatis careas/oīa p̄ terrā trabes. Ad cincturā igit̄ illā hortat̄ dñs ex-
pectātes dñm: Sint lūbi (in q̄t) v̄ri p̄cincti. Nota cū lūbi sunt p̄cincti/
tūc nō trabunt̄ p̄ lutū vestes: sic est de castitate. ecce secūdū oleū. Oleū
tertū est charitatis et amicitie in affectu. Oleū ē p̄dimētū ciboz: h̄ ē et
charitas. Sicut em̄ cib⁹ recept⁹ in stomacho vbi nō ē calor/stomachū
grauat et infirmitates inducit: et si ibi fuerit calor sufficiens/oīa cibaria
decoqt̄ et dulcia reddit: et natura q̄d pur⁹ est p̄uertit/residū emittit: sic
charitas. Bern. sup illd̄: scia inflat rē. Cib⁹ indigest⁹ corp⁹ corrūpit: in-
flatū et hydropicū reddit: si digest⁹ fuerit/nutrit. Sic scia aīe stomas-
cho indigesta: si nō fuerit igne charitatis decocta/malos humores ge-
nerat: nunq̄d mali humores mali mores: s̄ p̄ charitatē oīa decoquūt:
oīa q̄ntūcūq̄ aspa dulcorant̄ et in vtilitatē p̄uertunt. vñ Pau. Diliz-
gētib⁹ deū oīa cooptant̄ in bonū. Ecce oleū q̄d dñt h̄re in vasis suis et
lāpadib⁹: oleū prudētie in vase intellect⁹/p̄tinētie in vase tot⁹ corpis v̄l
renū vel tot⁹ sensualitatis/et charitatis in vase cordis siue volūtatis:
vt. s. cor et corp⁹ h̄ oleo sit refectū. Ue hypocritis q̄ oleū h̄ nō in vasis
h̄nt intus: s̄ solū in lāpadib⁹ extra. Est p̄mū olei/ q̄ q̄n effundit̄ in q̄n-
titatē aq̄/ diuidit̄ inde p̄ guttulas puas: tale oleū sic effusum nō est lu-
minis nutrimentū. Sic nūm̄ est de hypocritis q̄ h̄nt totū cor plenum
aq̄ voluptatis. Bern. xlix. Effusus ē sic aq̄. S̄ in supficie exterioris cō-
uersatōis h̄nt q̄sdā guttas scitatis. H̄nt vnā guttā v̄roz honestatis
aliā p̄uersatōis honeste/tertā vestit⁹ humilis et aspi/ q̄rtā corpalis ab-
stinētie. Sed qz nō h̄nt talia nisi exteri⁹/ nō est nutrimentum sufficiens:
vt det̄ eis lumē gl̄e b̄roz: q̄nimo dicet̄ eis: Amē dico vobis nescio vos.

Turba. CV XXXIII

et p̄p̄cient in ignē eternū. Vigilate igit̄ sp̄: q̄ ne. diē ne. ho. Qui i cā s
stro obfesso sunt sp̄ vigilāt: nos plane obfessi sum⁹: armati sp̄ incedere
debem⁹ & trutū armis. sum⁹ in castro ḡ: & nescim⁹ in q̄ hora inuadas
mur. Si em̄ (ait Greg.) sciret q̄sq; q̄ tpe de seclō eriret/ aliud voluptas
tib/ aliud p̄nie tps parare possz. Sz q̄ penitēti veniā impēdit/ peccāti
diē crastinū nō pmisit. Semp̄ igit̄ diē extremū debem⁹ timere: quē nū
q̄z possum⁹ p̄uidere. j. Pe. v. Sobriū estote & vigilate. Si sic egerim⁹
frēs/ nō de p̄mis q̄nq; fatuis/ s; prudētib/ sc̄bis q̄nq; erim⁹: si sic erim⁹
expectātes & h̄ntes oleū triplex in vasis n̄ris/ nihil mali nobis cuenire
poterit: etiā si media nocte aut q̄cunq; alia hora etiā improuise d̄ns ve
nerit/ tuti erim⁹. Just⁹ em̄ etiā si morte p̄occupat⁹ fuerit/ in refrigerio
erit. Sap. iij. Qualis erat is q̄ inter studēdū subito obierat. Reptus
āt fuit digitū tenēs in libro ap̄to sup̄ illo & bo: Just⁹ si morietur/ ut d̄r/ Nol
kot sup̄ lib. Sap. Stulti at̄ p̄ibūt: & relinq̄nt alienis diuitias suas: & se
pul. coz. do. il. meter. Psal. xlvij. Et cur itaq; obdormierūt cū & ḡis
nib/ fatuis/ alijs intēti t̄palib/ voluptatib/ sopiti: intēdētes melli volu
ptatū/ q̄ se replēt̄z pereūt negligūtq; eterna: & tra p̄monitōem sapiētis:
Si mel inuenisti/ comede qd̄ suffi. ne. zc. Prouer. xxv. Eltere frater tē
poralib/ ad necessitatē sic medijs ad eternitatē/ nō ad voluptatē: ne eis
ut funi inberēas/ & sic pereas. Exēplo ei⁹ de q̄ in Barlaā notabili filii
tudine de vnicorne/ baratro/ arbutula & melle in ea stillāte. Vide s̄ tur
ba. xlvj. alpha. xiiij. v. si placet recita. Rogemus d̄m.

Feria. iij. post Judica. xx. Martij.

Stulroz infinitus est numerus. Eccl. j. Euāgelium.

Quāntissima ferra turba stulroz est viatorz (weg narrē) q̄ viam
stulroz p̄eligūt/ vie prudētū/ diaboli seq̄ malētes q̄ Eb̄im:
cui⁹ oues nō sunt: q̄ (ut in euāgelio dictū est) oues Eb̄i vos
cē ei⁹ audiūt & sequūt: & vitā eternā dat eis coronā aureā sas
piēne/ dū illis cappa fatuoz imponēt. P̄nt at̄ dinosci duab/ nolis.
Prima nola est: stulroz viā eligere (den narrē weg/ dē karren weg/
die gebant straf) quā vadūt multi. Et q̄ est inq̄s via stulroz: Vitia/ pec
cata/ amor sui vsq; ad p̄emptū dei/ affectio p̄modi/ q̄rere q̄ sua sunt.
Est via illa q̄ est in p̄ncipio lata/ leta/ & ideo trita: in medio acrior/ tristi
or: in fine p̄ceps/ artissima & p̄nciosissima. Audite frēs p̄ditōes huius
vie. In ingressu & a p̄ncipio est lata via diaboli: q̄ fm̄ Ch̄yf. apud j
illū sine lege sunt oia. Et leta ē: q̄ delectabilis. Que ei maior delectatio
q̄ q̄ petōz habeat q̄ male cupiscit. Et ideo est trita: & multi p̄ eam am
bulāt. Qd̄ & Eb̄is Martij. vij. d̄r: Lata porta & spatiosa via ē q̄ duc
cit ad p̄ditōem: & multi sunt q̄ intrant p̄ eam. Vere multi: q̄ centum &
sex turme iam p̄ nos enūerate: & multo p̄les sunt nō numerate. Mult
ti inq̄s/ & iō stulti: q̄ mltitudinē volūt imitari: nō seq̄ris turbā ad faciē
In ij